

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Львівський торговельно-економічний університет
Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України
ВПГО «Спілки аудиторів України»
Аудиторська компанія ТОВ «Варіанта»
Державна вища техніко-економічна школа
ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща)
Вища школа економіки і менеджменту в публічному
адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»**

**МАТЕРІАЛИ ХІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

**26 жовтня 2023 року
Мукачево**

УДК 657:658
A43

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 26 жовтня 2023 р., м. Мукачево. – 393 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю», в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики. Окреслено коло проблем і запропоновані пропозиції щодо покращення змісту і якості обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю будуть цікавими і корисними для науковців і практиків усіх галузей економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № 9 від 23 листопада 2023 р.)

Іванчишина Т.С., Максименко Д.В. ЛОГІСТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР	48
Казинці Н.П., Максименко Д.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ	50
Кельман А.М., Головачко В.М. АУДИТ ВИТРАТ ЗБУТУ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ	52
Клименко О.М., Головачко В.М. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ	53
Ковач І.І., Голубка Я.В. ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ КОНТРОЛЮ	55
Козар Д.В., Головачко В.М. ЗАВДАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА	57
Крачок Л.І. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	58
Крот Ю.М. ВИСНОВКИ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ПІДХОДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ	60
Кручак Л.В., Котубей Ю.І. ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	62
Кушнір О.К., Брушневська А.Е. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	64
Лаврова-Манзенко О.О., Перебій Ю.В. РОЛЬ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ В СТРУКТУРІ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА	66
Легеза І.В. МІСЦЕ І РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	68
Мазур Н.А., Заярнюк Д.Р. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВО	70
Максименко Д.В., Бабіч О.Є. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ	72
Маляр А.С., Бора Н.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРИНЦИПИ БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	74
Марущинець І.В., Королович О.О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЗАПАСІВ В РОЗРІЗІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	77

середовищем оточенням; використання ситуаційного підходу враховує конкретний набір обставин (ситуацій), які впливають на функціонування організацій в даний момент часу.

Список використаної літератури:

1. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посіб. / Костенко Т.Д. та інші. – К.: Центр навчальної літератури, 2016.
2. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства/ Савицька Г.В. – К: Знання, 2014. – 654 с.

Маляр А.С.,
здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності 071 «Облік та оподаткування»,
Мукачівський державний університет
Бора Н.Ю.,
старший викладач кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРИНЦИПИ БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах воєнного стану та дестабілізації економіки, оптимізація управління підприємницькою діяльністю набувають особливої актуальності. Облік і бюджетування, як важливі компоненти управлінського процесу, дозволяють підприємствам пристосовуватися до змінних обставин та реагувати на виклики, пов'язані з військовими діями.

Військові дії на значній території України приносять не тільки гуманітарні, але і економічні втрати. Падіння економічних показників, зниження обсягів виробництва та продажів, втрата ринків збуту - це лише декілька з проблем, з якими стикаються підприємства. Релокація бізнесу, обумовлена воєнними діями на значних територіях, додатково ускладнює ситуацію.

Бюджетування, як інструмент планування та контролю, дозволяє підприємствам прогнозувати свої доходи та витрати, коригувати стратегію у відповідності до зовнішнього середовища. У часи війни цей процес стає невід'ємною частиною управління, адже:

- дозволяє оптимізувати витрати, знаючи обмеженість ресурсів;
- дозволяє ідентифікувати потенційні ризики та розробляти план дій на випадок їх реалізації;
- вказує на необхідність резервних фондів для непередбачених витрат.

Основними принципами бюджетування за умов викликів, що стали актуальними в сучасних умовах можна зазначити наступні:

- Принцип уніфікації передбачає застосування певних взаємозв'язків між існуючими бюджетами компанії, а також оптимізації єдиної системи документації, нормативної бази та розрахунків;
- Принцип розподілу доходів і витрат як складової системи управління;
- Принцип збалансованості - встановлення відповідності між надходженнями і запланованими витратами;
- Принцип самостійності - передбачає можливість бізнесу самостійно здійснювати господарську діяльність, включену в бюджетний процес, а також планувати обсяг доходів та витрат;
- Принцип контролю - чітке відображення доходів і витрат у бюджетно-управлінському обліку підприємства;
- Контроль покриття витрат - витрати окремих відділів не повинні перевищувати загальний дохід підприємства, тобто покриватися доходом підприємства;
- Ефективність використання коштів - використання найкращого варіанту господарської операції для досягнення поставлених цілей з урахуванням обсягу виявлених коштів.

Бюджетування є інструментом досягнення найвищих результатів господарської діяльності шляхом підвищення ефективності процесів управління. Доцільність впровадження інтегрованої системи бюджетування на підприємстві зумовлена забезпеченням якісно нового рівня планування, орієнтованого на стратегію та місію підприємства, що дозволяє більш гнучко реагувати на відхилення від стратегічних орієнтирів та підвищує ефективність системи бюджетування. Бюджети допомагають ефективно виконувати дві найважливіші функції управління: планування та контроль. За допомогою принципу бюджетування реалізується координація роботи кожного функціонального підрозділу підприємства, тобто діяльність кожного центру відповідальності об'єднується в один.

Реалії сьогодення, а саме знищення інфраструктури на певних територіях, падіння економіки, великі втрати серед населення, зниження промислових об'єктів та ін. створюють умови для процесу управління підприємством вкрай складним, але водночас відкривають нові можливості для переосмислення бізнес-процесів. Бюджетування є ключовим інструментом, який допомагає підприємствам адаптуватися до викликів воєнного часу, забезпечуючи стабільність і прогнозованість діяльності.

Тому, на нашу думку необхідно та рекомендовано посилити роль контролю за виконанням бюджету, а також враховувати ризики, пов'язані з воєнними діями, при його формуванні. В умовах воєнного стану ефективно управління підприємством стає ключем до його виживання та подальшого розвитку.

Облік і бюджетування допомагають підприємствам залишитися конкурентоспроможними, незважаючи на зовнішні виклики:

1. Втрата активів. Внаслідок воєнних дій та економічної нестабільності багато компаній втратили значну частину своїх основних засобів, матеріальних і нематеріальних активів. Відтак, правильний облік залишків активів дозволяє

підприємствам визначити їх поточний стан, оцінити можливі втрати та розробити стратегію відновлення.

2. Релокація персоналу. Через військові дії багато працівників компаній виїхали за кордон. Ведення обліку персоналу допомагає компаніям розуміти склад своїх команд, їх потреби та можливості, а також планувати подальше використання ресурсів.

3. Прогнозування доходів та витрат. В умовах економічної кризи попит та подача можуть зазнавати раптових змін. Відтак, система бюджетування дозволяє підприємствам прогнозувати свої доходи та витрати, реагувати на зміни в ринковій кон'юнктурі та оптимізувати свою діяльність.

4. Контроль та аналіз. Створення та дотримання бюджету дозволяє компанії відстежувати відхилення від плану, аналізувати причини цих відхилень та коригувати свої дії.

5. Розподіл ресурсів. В умовах обмежених ресурсів критично важливо їх ефективно розподіляти. Бюджет допомагає визначити пріоритети та сконцентрувати увагу на найважливіших напрямках діяльності.

В умовах глобальних викликів, таких як війна, економічна нестабільність та невизначеність, завдання управління компанією стає особливо актуальним. Основою ефективного управління в такий період є своєчасний і точний облік та адекватне бюджетування. Вони допомагають підприємствам адаптуватися до змінних умов, забезпечувати свою стабільність та готуватися до подальшого розвитку після подолання кризи.

Бюджетування є інструментом досягнення найвищих результатів господарської діяльності шляхом підвищення ефективності процесів управління. Доцільність впровадження інтегрованої системи бюджетування на підприємстві зумовлена забезпеченням якісно нового рівня планування, орієнтованого на стратегію та місію підприємства, що дозволяє більш гнучко реагувати на відхилення від стратегічних орієнтирів та підвищує ефективність системи бюджетування.

Список використаної літератури:

1. Квасницька Р. Бюджетування як сучасний інструмент фінансового управління діяльності підприємств [Електронний ресурс] / Р. Квасницька, Л. Боднарчук // Наукові засади сталого розвитку економіки : Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. – Тернопіль, 2011. – С. 153-155. 30.

2. Коркуна Д. Бюджетування у системі фінансового планування підприємства /Д. Коркуна // Фомування ринкової економіки в Україні. – 2019. – Вип. 19. – С. 330-334.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>